

KOMENTARI DJELATNIKA STUDIJSKOG CENTRA SOCIJALNOG RADA I KATEDRE ZA RADNO I SOCIJALNO PRAVO PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU NA PRIJEDLOG NACRTA ZAKONA O SOCIJALNOJ SKRBI

OPĆE NAPOMENE

Treba pohvaliti nastojanja predlagača da se izradi zakon u kojem će „materija“ socijalne skrbi biti izložena na sustavniji način nego u prijašnjem zakonu i izmjenama zakona. Ovdje mislimo na pokušaj da se kreira jednostavniji i transparentniji sustav novčanih prava i usluga te da se pobliže odrede ključni koncepti ili definiraju pojmovi koji nisu bili ranije definirani (npr. pojam beskućnika).

Također, u zakonu je značajan prostor posvećen socijalnim uslugama, što se može protumačiti kao poticaj razvoju mreže socijalnih usluga, posebice onih izvaninstitucionalnog karaktera.

Korisnici su dobili aktivniju ulogu (mogućnost izbora usluga, informiranje, zaštita privatnosti...) i veća je pozornost posvećena socijalnom uključivanju korisnika.

Smatramo dobrim da se propisuje metodologija za izračun cijena socijalnih usluga, naravno ako će to u konačnici značiti da će ta metodologija vrijediti za sve korisnike, koji se financiraju iz javnih sredstava.

Ipak, Zakon predviđa velike promjene u dosadašnjoj reorganizaciji sustava, osobito formiranjem zavoda za socijalnu skrb na razini županija, a takva promjena nije obrazložena niti prethodno raspravljena unutar samog sustava i uz sudjelovanje svih dionika. Smatramo neprihvatljivim ozakonjavanje promjena kod kojih su posve nejasni ciljevi, troškovi i ishodi. Također, samo ime zavoda za socijalnu skrb strano je dosadašnjoj tradiciji pa bi, ako zakonodavac ostane kod predloženog rješenja, bolji naziv bio županijski centar za socijalnu skrb / županijski centar za socijalni rad. Predviđena reorganizacija sustava zasada neće uopće doprinijeti decentralizaciji sustava i njegovom ukorijenjivanju u lokalnoj zajednici.

Zakon ne predviđa nikakve značajnije promjene u visini novčanih prava. Propuštena je prilika i da se promisli i promijeni dosadašnja neučinkovita raspodjela nadležnosti za socijalnu skrb i socijalne poslove između triju ministarstava te da se promisli opća uporaba patronizirajućeg termina socijalna skrb.

PRIMJEDBE I PRIJEDLOZI PO ČLANCIMA

1. Logičnije bi bilo da **Glava V. Temeljna načela socijalne skrbi** bude prije sadašnje glave II. jer se radi o općim načelima koja daju okvir Zakonu, a ne da se pojavljuje tek u glavi V.

2. **Članak 2.** Općenito je preopširan dio u kojem se definiraju pojmovi i koncepti. Naše je polazište da u ovoj glavi zakona (odnosno čl. 2.) trebaju biti samo pojmovi koji su ključni za razumijevanje zakona i koji se drugdje u zakonu ne definiraju. U sadašnjem obliku članak podsjeća na vrstu udžbenika iz socijalne skrbi. Ostalim stručnim pojmovima mjesto je u stručnim priručnicima i publikacijama. To znači da bi u čl. 2. zakona mogli ostati sljedeći pojmovi:

Korisnik
Samac
Obitelj
Jednoroditeljska obitelj
Kućanstvo
Dijete
Mlađa punoljetna osoba
Starija osoba
Osoba s invaliditetom
Dijete s teškoćama u razvoju
Beskućnik
Zadovoljavajući stambeni prostor
Osnovne životne potrebe
Uputnica
Ukupni dohodak
Imovina

Pojmovi koje nije potrebno definirati, pojmovi koji se definiraju na drugom mjestu ili ih treba definirati na drugom mjestu:

Dijete bez pratnje (nepotrebno definirati, ovaj se pojam samo još jednom spominje u zakonu)
Socijalna usluga (ako treba, može se definirati u dijelu III. Socijalne usluge)
Socijalna mjera (nepotrebno definirati)
Voditelj individualnog plana (definirati u čl. 144)
Individualni plan korisnika/obitelji (definirati u čl. 144)
Intervencije socijalnog rada (stručni termin koji se kao sintagma ne pojavljuje u zakonu i ne treba ga posebno definirati)
Socijalna prevencija (nepotrebno definirati, ta se sintagma više ne pojavljuje u zakonu)
Savjetovanje (definiciju prebaciti u čl. 97.)
Obiteljska medijacija (bolje bi bilo da se definira negdje drugdje u zakonu, u ranijoj verziji zakona to je bio čl. 98.)
Supervizija (nepotrebno definirati, stručni termin)
Socijalna akcija (pojam se navodi u čl. 94.)
Nemoćna osoba (nepotrebno definirati)
Psihosocijalna rehabilitacija (ovaj bi pojam možda bilo primjerenije definirati tamo gdje se spominje. Osim toga, ovaj pojam bi se trebao još doraditi: čini se da je puno toga obuhvatio, ali opet nedostatno. Primjerice logoterapija je jedan oblik psihoterapije, a zašto onda nisu drugi pravci pobrojani, ili s druge strane zar ona ne ulazi u psihološku podršku koja je širi pojam i poslije navedena.)

- Usluga intenzivne potpore obitelji u krizi (ova se sintagma više ne spominje u zakonu)
3. **Članak 2. (Značenje pojedinih izraza), točka 9. (Nemoćna osoba):** termin „nemoćna osoba“ je diskriminatoran prema ovoj kategoriji korisnika te ga je potrebno mijenjati u duhu teorije i prakse osnaživanja.
 4. **Članak 2. (Značenje pojedinih izraza), točka 11. (Osoba s invaliditetom):** riječ „s drugima“ na kraju definicije treba mijenjati u „s osobama bez invaliditeta“, jer je termin „drugi“ nejasan. Umjesto riječi „mentalna“ predlažemo termin „duševna“.
 5. **Članak 2. (Značenje pojedinih izraza), točka 14. (Osnovne životne potrebe):** sljedeći tekst je nepotreban i suvišan: „Kod djece i mladeži osnovne životne potrebe obuhvaćaju i posebne potrebe koje prvenstveno proizlaze iz njihovog razvoja i odrastanja te odgoja i obrazovanja. Kod djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom osim osnovnih životnih potreba postoje posebne potrebe koje proizlaze iz njihovog oštećenja zdravlja/invaliditeta za aktivno uključivanje u svakodnevni život zajednice.“ Osim toga, termin „posebne potrebe“ je stigmatizirajući, zastario i neprihvatljiv za osobe s invaliditetom.
 6. **Članak 2. (Značenje pojedinih izraza), točka 22. (Individualni plan korisnika/obitelji):** Individualni plan korisnika/obitelji treba preimenovati u Individualni plan rada ili Individualni plan promjene, a nikako korisnika ili obitelji, budući je individualni plan usmjeren na potrebu, a ne osobu.
 7. **Članak 2. (Značenje pojedinih izraza), točka 24. (Socijalna prevencija):** nekonzistentno se navode pojam faktora i čimbenika; kako je u stručnoj i znanstvenoj javnosti prihvaćen pojam čimbenik, treba govoriti o čimbenicima rizika i zaštite. Izostavljen je aspekt prevencije u vidu promocije mentalnog zdravlja, razvojnih prednosti i pozitivnih ishoda.
 8. **Članak 2. (Značenje pojedinih izraza), točka 25. (Savjetovanje):** nejasno je zašto je navedena definicija savjetovanja, dok definicija **prevencije i tretmana** koji se također nabrajaju pod intervencijama nisu zasebno opisane.
 9. **Članak 2. (Značenje pojedinih izraza), točka 27. (Supervizija):** Budući supervizija nije isto što i vođenje, prijedlog je da definicija supervizije ide u smjeru da je supervizija proces učenja i razvoja, ali i metoda podrške stručnjacima, koja omogućava stručnjacima usvajanje novih znanja, razvijanja vještina kao i usvajanje profesionalnih i osobnih uvida kroz vlastito iskustvo stručnog rada. Nadalje u stavku 27. stoji da supervizija primarno služi razvoju pojedinca i organizacija. Prijedlog za

izmjenu je da se umjesto pojedinaca navede stručnjaka/pružatelja usluge, organizacije te da se dodaju i korisnici.

10. **Članak 8., 11., 321.:** predlažemo da se umjesto termina „Savjet za socijalnu skrb“ u zakonu koristi termin „Socijalno vijeće“ s obzirom da se u čl. 9. govori o Nacionalnom socijalnom vijeću.
11. **Članak 23. (Načelo pravičnosti):** Je li ovakva odredba usklađena sa drugim sustavima koje određuju taj položaj, nejasno je što uopće znači bolji položaj... više prihoda u obitelji? Pitanje je da li je takva definicija načela pravičnosti opravdana, da li to znači smanjenje socijalnih pomoći ako ukupni iznosi budu veći od pr. minimalne plaće, ili to znači povećanje plaće? Kako je iznos socijalne pomoći uopće usklađen s temeljnim potrebama? Ako je usklađen, zašto taj iznos dovoditi u pitanje ovako određenim načelom pravičnosti? Nije li onda na drugim sustavima (pr. tržištu rada, mirovinskom) da osiguraju tamo veće prihode u odnosu na socijalnu pomoć? Što je s osobama s invaliditetom po tome? Moraju li biti kažnjene jer ne mogu dobiti zaposlenje?
12. **Članak 28., točka 7. (Načelo poštivanja ljudskih prava i integriteta korisnika):** kako članci 28. i 29. govore o vrlo sličnim ili istim stvarima (poštivanje ljudskih prava i zabrana diskriminacije), smatramo da ih je moguće spojiti u jedan članak koji bi se zvao: Načelo poštivanja ljudskih prava i zabrane diskriminacije.
13. **Članak 29., točka 8. (Načelo zabrane diskriminacije):** umjesto pojmova posredna i neposredna diskriminacija predlaže se koristiti pojmove izravna i neizravna diskriminacija zbog usklađenosti terminologije sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije problematične su pojedine osnove zabranjene diskriminacije po ZSS: Nacionalna pripadnost – Neusklađenosti termina. ZSD govori o nacionalnom podrijetlu. Postavlja se pitanje što je to? Ako pod tim pojmom misli na tzv. „nacionalnost“ (npr. Srbi, Bošnjaci,...koji imaju hrvatsko državljanstvo), bolje je koristiti pojam „etničko podrijetlo“ (osim toga to je i u duhu Direktive 2000/43). Termin „nacionalna pripadnost“ podsjeća na tzv. *Nationality* pod kojim se u EU pravu podrazumijeva „državljanstvo“. Neovisno o ovaj raspravi, treba uvesti osnovu „etničko podrijetlo“. Ta osnova se ne spominje u čl. 29 ZSS-a, a predviđena je Direktivom 2000/43 koja se primjenjuje na socijalnu skrb. Socijalno podrijetlo/ priroda socijalne ugroženosti/drugo osobno svojstvo – uvođenje novih osnova zabranjene diskriminacije (priroda socijalne ugroženosti/ drugo osobno svojstvo). Socijalno podrijetlo se spominje u ZSD-u. Zabrana diskriminacije temeljem

socijalnog podrijetla je predviđena i u članku 21 Povelje temeljnih prava EU. Obzirom da Povelja ne širi nadležnosti EU, to ne bi trebao biti problem za ZSS. Glavni problem ove osnove je neodređenost njezina sadržaja. Ako je socijalno podrijetlo povezano sa „socijalnom potrebom“ kao pokazateljem imovnog stanja, onda bi razlikovanja predviđena ZSS-om trebala biti dopuštena. Osim toga, sadržaj ovih pojmova nije određen. Obzirom da je „socijalna potreba“ u srži socijalnih davanja po ZSS-u – ako predlagač zakona inzistira na ovim osnovama bilo bi dobro da u obrazloženju objasni sadržaj ovih pojmova – barem navođenjem primjera.

Seksualna orijentacija – neusklađenost s osnovom iz ZSD-a. Potonji zakon koristi pojam „spolna orijentacija“. Smatramo da bi ZSS-om trebalo riješiti pitanje odnosa s ZSD-om i predvidjeti koja se dopuštena razlikovanja iz ZSS-a ne smatraju diskriminacijom.

Imajući u vidu gore navedeno članak 29. bi mogao glasiti: (1) Zabranjena je diskriminacija korisnika socijalne skrbi sukladno posebnom zakonu. (2) Razlikovanja temeljem trudnoće ili majčinstva, dobi, imovnog stanja, invaliditeta, zdravstvenog stanja, obrazovanja, koja su predviđena ovim zakonom, ne smatraju se diskriminacijom. (3) Razlikovanje temeljem bračnog ili obiteljskog statusa, koje je predviđeno ovim zakonom, ne smatra se diskriminacijom, osim ako ne dovodi do diskriminacije temeljem spola.

Ovako koncipirana iznimka ne bi bila suprotna pravu EU jer se osnove dobi i invaliditeta ne primjenjuju na područje socijalne skrbi. Zabrana diskriminacije u odnosu na osnovu spola u socijalnoj skrbi također ne bi načelno bila obuhvaćena pravom EU. Iznimke bi bila ona područja socijalne skrbi koja potpadaju pod koordinaciju te tzv. „social assistance“ koji nadopunjuje ili zamjenjuje sustave javnih davanja koji se odnose na rizike bolesti, invaliditeta, starosti, nezgoda na radu i profesionalnih bolesti te nezaposlenosti iz čl. 3 Direktive 79/7. Međutim, članak 4. (2) Direktive 79/7 govori da direktiva nema prednost u odnosu na zaštitu žena u vezi s majčinstvom. U pravu EU je zabranjena diskriminacija temeljem bračnog i obiteljskog statusa ako dovodi do diskriminacije temeljem spola (članak 4 (1) Direktive 79/7 ili načelo koje proizlazi iz predmeta C-23/83 *Liefting*).

14. **Članak 30. (Korisnici socijalne skrbi), stavak 2, točka 2. te ostali članci na koji se odnose ovaj komentar:** koristi se pojam "dijete i mlađa punoljetna osoba s poremećajima u ponašanju". Podsjećamo da je MOBMS donijelo dokument u čijoj izradi je sudjelovalo i MZSS u kojem je regulirano da se na nacionalnoj razini više ne

koristi ovaj pojam već pojam "problemi u ponašanju djece i mladih", a da se u sustavu socijalne skrbi može specifično koristiti pojmovi *rizična ponašanja, teškoće u ponašanju te ponašanja kojima se krše zakonske norme*.

15. **Članak 30. (Korisnici socijalne skrbi), stavak 3 i 4:** Radnici iz država članica Europskog gospodarskog prostora koji borave i rade na teritoriju RH temeljem pravila o slobodi kretanja radnika bi trebali biti izjednačeni u mogućnosti stjecanja prava iz sustava socijalne sigurnosti sa hrvatskim državljanima. Ovo proizlazi iz čl. 7. st. 2. Uredbe 1612/68, koja ima direktni vertikalni i horizontalni učinak.

Iz sadašnje dikcije st. 4. proizlazi da su oni uključeni u skupinu „stranaca s privremenim boravkom u RH“, koji imaju nešto sužena prava od osoba iz st. 3. Ukoliko se drugačiji uvjet na koji se referira st. 4 odnosi samo na čl. 129. nacrtu ZSS, tada nije nužno tu kategoriju stranaca posebno isticati.

16. **Članak 30. (Korisnici socijalne skrbi), stavak 5:** Odredba predstavlja istovrsnu odredbu onoj koja se nalazi u Zakonu o doplatku za djecu. Međutim, kod toga treba naglasiti da je doplatka za djecu, kako je uređen kod nas, vrsta davanja koja spada pod pravila EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

S druge strane, prava iz sustava socijalne skrbi načelno ne podliježu pravilima o koordinaciji. Ipak, konačnu procjenu o tome je li riječ o pravu iz sustava socijalne skrbi u užem smislu koje ne podliježe koordinaciji ili je pak riječ o nekom hibridnom davanju procjenjuje u konačnoj instanci Europski sud pravde u kontekstu prava EU, pa je u tom smislu moguće da će neko pravo iz nacrtu ZSS može u budućnosti podlijegati pravilima o koordinaciji (npr. osobna invalidnina). Kako je kod pravila o koordinaciji riječ o pravilima koja su uređena uredbama EU, te imaju direktnu vertikalnu i horizontalnu primjenu, te imajući na umu činjenicu da bi u našem sustavu socijalne skrbi oni trebali biti samo iznimno primjenjivi pod uvjetom da Europski sud pravde procijeni da neko davanje iz sustava socijalne skrbi kvalificira kao davanje obuhvaćeno Uredbom 883/2004, to smatramo da nije potrebno da sami mi u ZSS-u zazivamo primjenu pravila o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti. Naime, državi treba biti u interesu da davanja u sustavu socijalne skrbi budu tako formulirana da ne potpadaju pod pravila o koordinaciji, kako bi zaštitila svoj sustav od nepotrebnog (neobveznog) financijskog troška.

Slijedom navedenog, mislimo da bi odredba čl. 30. st. 5. trebala biti skraćena na način da se iz odredbe izbriše dio koji glasi „ili pravilima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti nije drukčije uređeno.“

17. **Članak 33. (Pravo na sudjelovanje i potporu u donošenju odluka), stavak 2:** nejasno je kakvu potporu korisnik ima pravo dobiti i od koga, što sve obuhvaća potpora u donošenju odluka, je li to različito od navedenog u stavku 1 (sve informacije...).
18. **Članak 37. točka 8. (Obveze i odgovornosti korisnika socijalne skrbi):** ako znamo da je otprilike 1/3 korisnika u sustavu u ulozi nedobrovoljnog korisnika, a veliki dio ih je djelomično nedobrovoljnih, trebalo bi preformulirati „obvezan je“ u st. 3. u «ima pravo», inače će u startu svi nedobrovoljni kršiti zakon!?
19. **Članak 39. (Vrste novčanih naknada i potpora):** među novčanim naknadama naveden je i Status njegovatelja/obiteljskog njegovatelja; kako status nije novčana naknada nego osnova po kojoj se ostvaruje pravo na naknadu njegovatelju, predlažemo da se pravo zove Naknada (ili potpora) za roditelja njegovatelja/obiteljskog njegovatelja.
20. **Članak 40. st. 2. (Osnovica):** umjesto „22,5%“ predlažemo **38%**. Izgleda da će ponovno biti propuštena prilika da se osnovica za pomoć za održavanje postavi na jednu primjerenu razinu. Postavljanje osnovice na primjerenu razinu je ključno za učinkovitiju politiku ublažavanja siromaštva u Hrvatskoj. Naime, već su različita istraživanja (domaća i ona Svjetske banke) pokazala da je pomoć za održavanje dobro usmjerena naknada (gotovo 70% sredstava odlazi najsiromašnijim kućanstvima). Nažalost, recesija i proračunska ograničenja su vječiti izgovor u Hrvatskoj za prenisu razinu osnovice, a sada je prilika da se novim zakonom ta 'nedovoljna briga' za najsiromašnije (koja je konstanta u Hrvatskoj) ispravi. Istina da je vezivanje osnovice uz relativnu liniju siromaštva načelno dobra ideja zato što će se osnovica u budućnosti korigirati za porast razine cijena, jer to relativna linija siromaštva omogućava. S druge strane, ovako definiranom osnovicom već se unaprijed jasno kaže da RH ne skrbi dovoljno o svojim siromašnima (jer im ne pruža niti ¼ potrebnih sredstava od službene granice siromaštva). Međutim, propušta se prilika da se ta osnovica postavi na razinu koja siromašnima pokazuje da se Republika Hrvatska za njih skrbi razmjerno svojoj razini razvijenosti i time im cijelo društvo solidarno pokušava pomoći u prevladavanju i ublažavanju njihove 'teške' situacije. Ako napravimo usporedbu sa Slovenijom, prema podacima njihovog državnog statističkog zavoda u 2009. godini, linija siromaštva samačkog kućanstva iznosila je 593 Eura, a socijalna pomoć koju u Sloveniji vežu uz minimalni dohodak bila je 229,5 Eura - što je iznosilo 38% relativne linije siromaštva u Sloveniji. (http://www.mddsz.gov.si/en/areas_of_work/social_affairs/financial_social_assistanc

e/) Promatrano u eurima, linija siromaštva za 2009. godinu u Hrvatskoj bila je oko 300 eura, a socijalna pomoć između 65 i 70 Eura, što je oko 30% iznosa socijalne pomoći u Sloveniji. GDP per capita Slovenije prema podacima Eurostata iz 2008. godine bio je na 91% prosjeka EU 27, a Republike Hrvatske na 64% prosjeka. Zadnji podaci (za 2009) govore da je GDP per capita u Sloveniji bio oko 17.000 Eura a isti pokazatelj u Hrvatskoj oko 12.500 eura. Iz navedenih pokazatelja o razini razvijenosti može se zaključiti da je slovensko gospodarstvo od Hrvatskog razvijenije za oko ¼ ili za 25% približno, a nije 3 puta razvijenije (što je iznos za koji je viša socijalna pomoć u Sloveniji od iste do sada važeće i predložene u nacrtu zakona Hrvatskoj). Prijedlog je da se osnovica u Hrvatskoj postavi u skladu sa svime navedenim na relativnu razinu iz Slovenije tj. na razinu 38% relativne linije siromaštva, što bi bilo oko 850 kuna ili 115 eura. Ovakva osnovica i dalje je bitno niže od neoporezivog dijela dohotka koji iznosi 1800 kuna i minimalne plaće u Hrvatsko koja za 2011. godinu iznosi 2.814 kuna, tako da s ovako definiranom osnovicom neće biti ugroženi poticaj za rad (uz politiku aktivacije) za radno sposobnu osobu.

21. **Članak 40. st. 4. (Osnovica):** izbaciti iz formulacije „u rujnu“.
22. **Članak 41. (Korisnici pomoći za uzdržavanje):** Neosnovano je posebno navođenje jednoroditeljskih obitelji i na taj način njihovo izdvajanje u odnosu na ostale obitelji s djecom pa i većim brojem djece u obitelji. Treba stajati: „Pravo na pomoć za uzdržavanje imaju samci ili članovi kućanstava radi zadovoljavanje osnovnih životnih potreba u visini utvrđenoj ovim Zakonom, koji...“, što je onda i u skladu sa člankom 45.
23. **Članak 43. (Sporazum o planu aktivnosti korisnika):** navodi se «plan aktivnosti» pa je nejasno što taj termin označava, u čemu je razlika/sličnost s individualnim planom. Terminološki treba uskladiti u cijelom tekstu tako da svugdje (a ne samo djelomično) stoji «jedoroditeljska obitelj» umjesto «samohrani roditelj», npr. čl. 72.
24. **Članaka 47. st. 3. (Prihodi korisnika):** iz prihoda se izuzima samo „stipendija za mlađu punoljetnu osobu koja je bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi“. Mislimo da bi stipendija koja se dodjeljuje s nekim ciljem i namjerom ipak trebala biti izuzeta za sve one koji ju ostvaruju.
25. **Članaka 49. st. 2. (Uračunavanje povremenih i jednokratnih prihoda):** kako je iznos pomoći vrlo nizak, ovo vrijeme od pet godina se čini predugačkim. Isto tako, na kraju se svakome može dogoditi da se nađe u nekoj nenadanoj situaciji.

26. Članak 56. (b) Posebni uvjeti za radno sposobne ili djelomično radno sposobne nezaposlene osobe): *Nezaposlena osoba ima pravo na pomoć za uzdržavanje ako ispunjava uvjete propisane člankom 50. ovoga Zakona i ako: njegov zadnji radni odnos nije prestao svojevóljno, sporazumno ili skrivljenim ponašanjem, osim ako je od prestanka radnog odnosa prošlo godinu dana ili ako je po prestanku radnog odnosa nastupila nesposobnost za rad.* Ovaj dio je diskriminatoran jer kažnjava osobe koje su sporazumno raskinule zadnji radni odnos (prije nego su uopće stupili uvjeti za traženje pomoći za uzdržavanje). Stoga ovaj cijeli dio treba brisati, jer razlozi zbog kojih je osoba npr. sporazumno ili svojevóljno prekinula radni odnos može biti sasvim opravdan. Također, što znači da je osoba „skrivila“ svojim ponašanjem gubitak zadnjeg posla, pa će se onda CZSS provjeravati je li skrivila ili nije i na osnovu toga donijeti odluku može li dobiti pomoć. Osnovni uvjet za dobivanje pomoći za uzdržavanje treba biti taj da osoba nema prihoda (uključujući i imovinski cenzus), a ne na koji je način izgubila prethodni posao.

Izdvojeno mišljenje Katedre za radno i socijalno pravo:

Članovi Katedre za radno i socijalno pravo, suprotno od prethodno navedene primjedbe, smatraju kako je uvriježeno u našem socijalnom pravu, konkretnije, u osiguranju za slučaj nezaposlenosti, vezivati novčana prava tijekom nezaposlenosti uz nesvojevóljnost dovođenja u stanje nezaposlenosti (vidjeti čl. 39. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti). Navedeno ne predstavlja diskriminaciju već oblik odvrćanja od svojevóljnog dovođenja u stanje nezaposlenosti. Iznimke od navedenog tj. opravdani razlozi za sporazumni prestanak radnog odnosa treba uvažiti (vidjeti čl. 40. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti). Glede skrivljenog ponašanja koje se u ovoj primjedbi navodi kao problematično, treba reći da Zakon o radu u čl. 107. st. 1. toč. 3. predviđa redoviti otkaz ugovora o radu uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika dok u čl. 108. predviđa izvanredni otkaz do kojeg također može doći uslijed skrivljenog ponašanja pod uvjetima sadržanim u toj odredbi. Motiv predlagatelja zakona u predloženoj odredbi jest ne honorirati društveno neprihvatljivo svojevóljno dovođenje u stanje potrebe.

27. Članak 56. (b) Posebni uvjeti za radno sposobne ili djelomično radno sposobne nezaposlene osobe): propisuju se posebni uvjeti za primatelje pomoći za uzdržavanje koje je u stavku 2. moguće uvjetovati da obavljaju humanitarni rad. Etički je upitno smije li se nekoga na neki način prisiliti ili uvjetovati na neplaćeni humanitarni rad.

Predlažemo da st. 4. glasi: „Povremeni ili privremeni humanitarni rad može se obavljati u opsegu od najviše 15 sati tjedno, odnosno 60 sati mjesečno.“

Slična odredba postoji kasnije u članku 118. za neke druge ranjive skupine, ali mnogo konkretnija i usredotočena na uključivanje na tržište rada i postavlja se pitanje zašto u te skupine nije naveden i korisnik pomoći za održavanje. To bi bilo smislenije, etičnije i opravdanije rješenje od ovoga. Iz ovako postavljene odredbe moglo bi se iščitati da korisnik ne pridonosi društvu, a upravo je ideja socijalne pomoći da osoba koja prima pomoć za održavanje je dovedena u to stanje na temelju toga što je ne svojom odgovornošću onemogućena ostvariti sredstva za život.

28. **Članak 56. (b) Posebni uvjeti za radno sposobne ili djelomično radno sposobne nezaposlene osobe):** navodi se da je svaka radno sposobna ili djelomično radno sposobna nezaposlena osoba „obvezna prihvatiti svako zaposlenje, posao po ugovoru o djelu ili ugovor o autorskom djelu“; tu je potrebno dodati još „...koji je u skladu s njezinim psihofizičkim sposobnostima i kvalifikacijama...“.
29. **Članak 57. (Razdoblje primanja pomoći i poticanje zapošljavanja), stavak 1:** u stavku 1 se navodi da *Korisnik iz članka 56. ovoga Zakona ima pravo na pomoć za održavanje u trajanju do godinu dana*. Ne treba ograničavati na godinu dana vrijeme primanja pomoći za održavanje, jer u čl. 58. st. 1. stoji: „Zavod povremeno, a najmanje svaka 3 mjeseca, preispituje postojanje činjenica i okolnosti koje su bile odlučujuće za ostvarivanje prava na novčanu pomoć.“ (Pomoć za održavanje će trajati dok se ne steknu uvjeti koji su potrebni za samostalno podmirenje osnovnih životnih potreba odnosno dok korisnik ne pronađe posao ili neki drugi način).
30. **Članak 68. st. 2. (Uvjeti):** Da li je stvarno potrebno da se iznosi veći od 2.500 kuna šalju na suglasnost Ministarstvu? Čini se da to stvara samo veće administriranje Ministarstvu, posebice sada kada se postavlja gornja granica, odnosno maksimalni godišnji iznos pomoći za održavanje od oko 6.500 kuna za obitelj, što prije nije bio slučaj, a što i ne predstavlja veliki iznos i može biti prepušten ocjeni onih koji rade u centru. Isto tako, da li se u praksi stvarno pokazalo opravdanim postavljanje te gornje granice, budući da se ne događa često da se dodjeljuju toliki iznosi, a s druge strane opet se ograničava mogućnost intervencije budući da se ponekad stvarno i događa da obitelj ima veću potrebu koja je i opravdana?
31. **Članak 73. (Potpora za troškove prijevoza):** navodi se «osoba s invaliditetom koja pohađa nastavu radi stjecanja srednjoškolskog obrazovanja ili osposobljavanja za samozbrinjavanje ima pravo na pokriće troškova prijevoza». Iz navedenog nije jasno

uključuje li to osposobljavanje za samozbrinjavanje i studiranje, jer se ovako implicira da se niti ne očekuje da bi takve osobe išle na studij, već samo da završe srednju školu i neki zanat. Ujedno, pravo na novčanu potporu za pokriće troškova prijevoza do svojeg prebivališta potrebno je osigurati i učenicima koji su korisnici pomoći za uzdržavanje.

32. **Članak 77. (Osobna invalidnina):** etički je upitno kako se u članku navodi da „postojanje potrebe za uključivanjem u svakodnevni život“ propisuje pravilnikom ministar. Naime ovdje se radi o ljudskom pravu, koje treba biti zagarantirano svima, a ne podložno „prosudbi“ ministra.
33. **Članak 79. (Izuzeci i smanjeni iznos invalidnine):** kod umanjivanja osobne invalidnine i doplatka za pomoć i njegu u kući, trebalo bi voditi računa da za razliku od roditeljskog dopusta, za vrijeme mirovanja radnog odnosa do treće godine djetetovog života, osoba ne ostvaruje nikakva prava na naknade ili sl. (osim ako ne koristi duži dopust iz zdravstvenog razloga ili pak roditeljski u slučaju više djece; ali to su različita prava).
34. **Članak 83. (Uvjeti za doplatu u punom i smanjenom iznosu):** koriste se termini “osposobljenost za samostalan život” i “ako može samostalno zadovoljavati osnovne životne potrebe”. To su konceptualno problematični termini, jer se zna da za neke oblike invaliditeta samostalnost uključuje i postojanje osobnog asistenta, prevoditelja npr. za gluhoslijepe, asistenta u nastavi itd.. Dakle, fizički, osobe s invaliditetom ne mogu biti samostalne u tom smislu, ali se terminološki samostalnost odnosi na pravo na samoodređenje i samostalno donošenje odluka.
35. **Članak 86. (Status roditelja njegovatelja):** upitno je značenje pojma obiteljskog njegovatelja. Naime, iz članka 86. dalo bi se zaključiti da se pod tim pojmom misli na nekog drugog člana obitelji te skrbnika koji bi imao status njegovatelja djeteta; ako je to tako postavlja se pitanje po kojoj osnovi tu imamo pravo govoriti o obiteljskom njegovatelju, budući je to i dalje njegovatelj djeteta/punoljetne osobe, a ne obitelji. Iz tog razloga je taj pojam neadekvatan te bi trebalo uvesti neki drugi pojam, npr. status njegovatelja člana obitelji te status njegovatelja djeteta/osobe pod skrbništvom.
36. **Članak 89. st. 1. (Privremena nesposobnost i odmor njegovatelja):** kada roditelj njegovatelj želi otići na godišnji odmor, otvara se mogućnost privremene institucionalizacije djeteta. Pitanje je da li je to stručno i etički opravdano. Zašto ne umjesto toga osigurati skrb u kući? Na ovaj način se doista depersonalizira odnos djeteta i roditelja gdje da bi se roditelj odmorio, dijete se udaljava od kuće i šalje u

instituciju. To što roditelj dobije status njegovatelja, ne znači da je ušao u radni odnos, te se za vrijeme godišnjeg mora maknuti od 'radnog zadatka' (ili radni zadatak maknuti od sebe), već je i dalje ostao roditelj.

37. **Članak 92. (Inkluzivni dodatak):** pravo na inkluzivni dodatak je zakonom tek spomenut, te je jasno vidljivo da se radi o novini koja je u odnosu na druga novčana prava propisana ovim zakonom tek navedena i ostavljena u nedorečenoj formi.
38. **Članak 93. (Drugi oblici materijalne pomoći):** Potrebno je iz naslova *Drugi oblici materijalne pomoći*, brisati riječ „materijalne“, jer se kasnije navedeni oblici pomoći ne odnose specifično samo na materijalne oblike. Stoga naslov treba glasiti *Drugi oblici pomoći*. Ujedno u članku 93. Treba brisati riječ „materijalne“ (pomoći), te je potrebno brisati zadnji dio rečenice koji glasi „...rad udruga i volonterski rad u socijalnoj skrbi te razvijati druge oblike socijalne skrbi na svojem području“.
39. **Članak 95. (Vrste socijalnih usluga):** među vrstama usluga spominje se pojam „prva socijalna usluga“ koja ima za cilj informiranje i trijažu te bi se usluga mogla preimenovati u „uslugu informiranja i trijaže“, jer je predloženi naziv nejasan.
40. **Članak 95. (Vrste socijalnih usluga) i Članak 96. (Prva socijalna usluga):** uz riječ *procjena* u kontekstu prve socijalne usluge treba dodati riječ *početna* procjena (u cilju razlikovanja od sveobuhvatnog procjenjivanja i vezano u individualno planiranje).
41. **Članak 96. (Prva socijalna usluga), stavak 2:** navodi se da je „Prva socijalna usluga besplatna“, čime se implicira da je za druge socijalne usluge potrebno platiti, budući se taj podatak kod njih ne spominje.
42. **Članak 97. (Savjetovanje i pomaganje pojedincu):** stavci 3 i 4 su suvišni, jer pokušavaju specificirati na što se sve odnosi ova usluga, a pritom ovim člancima nije moguće obuhvatiti sve. Stavkom 1 su obuhvaćeni svi oblici savjetovanja, stoga je on kao takav dovoljan.
43. **Članak 98. (Savjetovanje i pomaganje obitelji), stavak 4:** kada se govori o obiteljskoj medijaciji treba riječ *posredovatelja* zamijeniti riječju *medijatora*. Ujedno, **obiteljsku medijaciju trebalo bi izdvojiti pod posebnu vrstu usluge** zbog njene specifičnosti.
44. **Članak 102. (Usluga stručne pomoći u obitelji (patronaža):** pojam „patronaža“ bilo bi dobro izbjeći zbog mogućeg krivog interpretiranja cilja ove vrste pružanja pomoći i osnaživanja pojedinaca u obitelji. Prijedlog novog naziva je *Usluga psihosocijalne i druge rehabilitacije u obitelji* (kao što se i spominje u čl. 105.). Također, potrebno je razdvojiti u zasebnom stavku da pravo na uslugu imaju i djeca s

problemima u ponašanju i djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, jer se ne vještače, kao što je navedeno u stavku 2., a potreba svakako postoji za uslugom koja bi bila usmjerena na rad sa djetetom, otvara prostor za usluge i sadržaje koji nisu samo određeni mjerama obiteljsko-pravne zaštite i odvojeni od rada s roditeljima, kada je to potrebno.

45. **Članak 103. (Usluga rane intervencije), stavak 2:** stavak završava riječima «...radi uključivanja djeteta u širu socijalnu mrežu.» preusko određuje cilj rane intervencije, tj. ciljevi mogu biti i drugi. Ujedno, takvim određenjem, poštujući teoriju i empirijske podatke s područja ranih intervencija usmjerenih na djecu raspon mogućeg preventivnog i tretmanskog djelovanja ostaje neiskorišten. Sukladno tome treba jasnije i šire postaviti cilj ove vrste usluge.
46. **Članak 103. (Usluga rane intervencije), stavak 5:** treba proširiti moguće pružatelje ove usluge i na druge organizacije i udruge osim onih koji su specijalizirane samo za djecu s teškoćama/odrasle s invaliditetom kako bi se pokrio širi raspon mogućih potreba kako djeteta, tako i roditelja i ostalih članova obitelji djeteta u riziku.
47. **Članak 104. (Usluga pomoći pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja (integracija)), stavak 1:** potrebno je dodati još i udomitelje. Za očekivati je da je ova usluga namijenjena i djeci i roditeljima, međutim iz stavka 1. čini se da se pristupa samo roditeljima (skrbnicima/odgajateljima i inima) no i djeci čime se gubi njihova korisnička perspektiva budući se radi o ostvarivanju njihovog prava.
48. **Članak 105. (Usluge boravka), stavak 7:** predlažemo da se povremeni boravak osigurava i djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi.
49. **Članak 106. (Usluge smještaja), stavak 4:** ovaj stavak je nejasno formuliran i potrebno ga je preraditi na način da bude jasno što sve ova usluga obuhvaća te primjerice navesti i da obuhvaća i „pripremu djeteta za posvojenje i smještaj u udomiteljsku obitelj...“.
50. **Članak 107. (Smještaj djeteta mlađeg od sedam godina):** navodi se da dijete treba biti smješteno u srodničku ili udomiteljsku obitelj. Budući udomitelji mogu biti srodnici, ali i osobe koje nisu u srodstvu, stoga je umjesto srodničke obitelji ispravnije koristiti pojam udomiteljstva budući se dijete smješta u obitelj udomitelja koji jesu ili nisu u srodstvu s djetetom, s naznakom da, ukoliko je to u interesu djeteta, dijete može biti smješteno u srodničku udomiteljsku obitelj.
51. **Članak 107. (Smještaj djeteta mlađeg od sedam godina), stavak 2:** boravak do 6 mjeseci je iznimno dug za dijete mlađe od sedam godina. Prijedlog je do 2 mjeseca (a

analogno članku 143. gdje je hitni privremeni smještaj definiran do 60 dana odlukom suda o privremenom smještaju). Također predlažemo dodati stavak da se iznimno produži u slučaju osobitih tretmanskih ili zdravstvenih potreba, najdulje do 6 mjeseci (a nikako jer nema srodničke ili udomiteljske obitelji).

52. **Članak 109. (Dodatak za osobne potrebe smještenog korisnika):** Dodatak za osobne potrebe, koji iznosi 100 kuna mjesečno, treba povećati.
53. **Članak 113. (Financiranje privremenog smještaja u kriznim situacijama):** uz roditelje i njegovatelje trebalo bi uvrstiti i udomitelje budući se i oni mogu naći u takvoj situaciji potreba što onda zahtjeva i takvu intervenciju.
54. **Članak 117. (Obveza praćenja prilika i posjeta korisnika na smještaju), stavak 5:** potrebno je dodati na kraju...»u cilju pomoći u održavanju odnosa među članovima obitelji i osiguravanja uvjeta za povratak korisnika u obitelj».
55. **Članak 119. (Usluga stručne potpore u obavljanju poslova i zapošljavanju korisnika):** Ovaj je članak nužno razraditi, jer je nejasno na koji način će se provoditi, a radi se o novoj usluzi koja bi trebala biti relevantna, a je potpuno neoperacionalizirana.
56. **Članak 146. (Sadržaj uputnice):** postavlja se pitanje opravdanosti prilaganja Individulanog plana promjene uz svaku uputnicu koju korisnik dobiva s ciljem njegova upućivanja na korištenje neke od usluga.
57. **Članak 148. (Izbor pružatelja usluge), stavak 2:** ovaj stavak koji glasi *Popis ovlaštenih pružatelja socijalnih usluga utvrđuje Ministarstvo za svaku vrstu usluga jednom godišnje* treba brisati, jer to nije u duhu reforme socijalne skrbi i na taj način dolazi do bespotrebne centralizacije.
58. **Članak 156. (Standardi kvalitete socijalnih usluga):** Navesti da će standardi kvalitete socijalnih usluga biti regulirani posebnim pravilnikom.
59. **Članak 158. (Pružatelji usluga socijalne skrbi), stavak 1:** u ovom stavku se navodi da se *usluge socijalne skrbi ne pružaju radi stjecanja dobiti*. To ne odgovara stvarnosti obzirom da postoje i privatne inicijative u sustavu socijalne skrbi, te je ovaj stavak potrebno brisati.
60. **Članak 159. (Zapreka za zapošljavanje u djelatnosti socijalne skrbi i zabrana sklapanja ugovora o doživotnom/dosmrtnom uzdržavanju), stavak 3:** potrebno je jasnije navesti značenje pojma rehabilitacija. Radi li se o apsolutnoj zastari ili o nečemu drugome.

61. **Članak 165. (Odabir najpovoljnijeg ponuditelja):** kad je riječ o uslugama u sustavu socijalne skrbi, formulacija "napovoljnijeg ponuditelja" je neprimjerena kad prvi imperativ treba biti kvaliteta i dostupnost usluge.
62. **Članak 183. (Etičko povjerenstvo) i Članak 184. (Znanstvena i druga istraživanja u ustanovama socijalnoj skrbi):** smatramo nepotrebnim da Ministarstvo donosi etički kodeks istraživanja (jer takvi kodeksi već postoje, kao što je primjerice Etički kodeks istraživanja s djecom), već da eventualno predvidi / regulira postojanje **Nacionalnog etičkog povjerenstva za praćenje istraživanja u socijalnoj skrbi**, koje će biti sastavljeno od kompetentnih stručnjaka te koje će donijeti Poslovnik kojim će regulirati sporna ili otvorena pitanja provođenja istraživanja. Jedno od takvih pitanja je postupak dobivanja suglasnosti za istraživanja koja provode fizičke ili pravne osobe koje nisu vezane uz znanstveno-nastavne ustanove i nemaju odgovarajuće mišljenje etičkog povjerenstva za to nadležnih ustanova. Za istraživanja koja provode znanstveno-nastavne ustanove i koja su odobrena od strane njihovih etičkih povjerenstava (ako je mišljenje etičkog povjerenstva indicirano) nepotrebno je zahtijevati odobrenje nadležnog ministra.
- Vrlo je sporan i dio članka koji navodi pravo naknade troškova istraživanja. S obzirom da je odredba nejasna ona može dovesti do niza etički upitnih ishoda. Eventualna nadoknada troškova treba biti vrlo precizno regulirana i to bi mogao biti zadatak navedenog Nacionalnog etičkog povjerenstva. Smatramo da se i taj dio treba regulirati u prethodno predloženom poslovniku tako da se: 1. naknada može tražiti samo ako postoje neki realni materijalni troškovi; 2. da bude jasno kad u kojim slučajevima se djelatnicima može ili treba osigurati takva naknada (npr. kad su suradnici u istraživanju i neposredno prikupljaju podatke izvan radnog vremena); 3. u kojim situacijama mogu biti suradnici u istraživanju bez naknade (npr. ako se radi o istraživanjima koja su od posebnog interesa za razvoj sustava socijalne skrbi, upoznavanje potreba njihovih korisnika te evaluacija intervencija i programa).
63. **Članak 185. (Nastava za studente u ustanovama socijalne skrbi), stavak 1:** pojam *dodiplomska* nastava treba preimenovati u *preddiplomska* i *diplomska*.
64. **Članak 185. (Nastava za studente u ustanovama socijalne skrbi), stavak 2:** potrebno je izmijeniti na način da će *uvjete koje moraju ispunjavati ustanove socijalne skrbi za provođenje nastave utvrditi pravilnikom Ministar uz suglasnost visokih učilišta*.

65. **Članak 199. (Ugovor ravnatelja):** ovaj članak sadrži pretjeranu radnopravnu zaštitu ravnatelja: ravnatelj sklapa ugovor o pravima i dužnostima na rok od četiri godine u punom radnom vremenu i **bira** hoće li njegov dotadašnji ugovor o radu mirovati ili neće (svatko razuman će htjeti da mu ne miruje, već da uživa prava temeljem oba ugovora); što se ispunjenja obveza temeljem ta dva ugovora tiče, nije jasno kako može imati oba ugovora ako je prvi sklopljen za rad u punom radnom vremenu (navedeno je u suprotnosti s čl. 43. st. 6. ZR koji zabranjuje da više ugovora o radu u ukupnom trajanju premašuju 40 sati rada tjedno). Nadalje, čl. 200. st. 1. Nacrta predviđa ovlast ravnatelja da sam, u slučaju privremene spriječenosti u obavljanju ravnateljskih poslova, odredi osobu koja će ga zamjenjivati. Ta ovlast je pretjerana, privremene spriječenost može biti i višemjesečno bolovanje, a navedenom odredbom se zaobilazi čl. 198. st. 2. koji predviđa da upravno vijeće imenuje ravnatelja na temelju javnog natječaja uz prethodnu suglasnost ministra. Bilo bi racionalno da i u slučaju privremene spriječenosti ravnatelja njegovu zamjenu odredi upravno vijeće.
66. **Članak 204. (Područni centar za socijalnu skrb), stavak 6., i Članak 217. (Sredstva za izvršavanje odgojnih mjera i naknade za medijaciju):** potrebno je naglasiti da se ovo odnosi na obiteljsku medijaciju koja je u svezi razvoda i drugih obiteljsko pravnih sporova, ali koja je ili obvezna ili odabrana kao alternativa sudskom rješavanju sporova. Naime, obiteljske medijacije koje nisu u svezi sudskih pitanja, dakle, koje su u svezi drugih obiteljskih sadržaja predstavljaju pomoć i podršku obitelji i preventivu nasilnom rješavanju obiteljskih sukoba i nisu nužno u ingerenciji Ministarstva pravosuđa, već barem Ministarstva obitelji ili socijalne skrbi.
67. **Članak 210. (Nadležnost Obiteljskog centra), stavak 1:** protivimo se stavljanju posvojenja u okvir rada obiteljskih centara, odnosno potpuno je nejasno koji dio poslova u svezi posvojenja bi prešao u područje obiteljskih centara (osim edukacije posvojitelja). Samo stavljanje pojma *posvojenje* između riječi «...odgoj djece, *posvojenje* i prevencija ovisnosti...» dovodi do zbunjujućih značenja. S obzirom da se radi o krajnjoj mjeri alternativne socijalne skrbi za djecu, nužno je da u pogledu provedbe same mjere, procjenjivanja i uparivanja posvojitelja i djeteta, nadležan ostane Zavod, dok razne oblike podrške prije i poslije provedbe mjere, kao zaštite obitelji treba provoditi Obiteljski centar. U istom je stavku nejasno i preusko određenje – *uključivanje u svakodnevni život nakon duljeg boravka u odgojnoj ustanovi*, te valja proširiti na *svaki boravak u ustanovi koji je dulji*... U istom članku je nejasna odredba – posredovanje prije sporazumnog pokretanja postupka razvoda

braka, a kasnije se navodi obiteljska medijacija zasebno, iako se radi o istoj vještini i postupku primjenjivom u različitim obiteljskim sukobima.

68. **Članak 255. (Savjetovanište), stavak 2:** dodati iza riječi terapijskog rada *ili obiteljske medijacije* (s obzirom da je stavljeno u kontekst savjetovanja i pomaganja obitelji u ovom zakonu).
69. **Članak 264. (Pripravnički staž i stručni ispit pripravnika):** u ovom zakonu se predviđa stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, što je svakako problematična odredba jer: 1. postavlja se pitanje zašto u ranije navedenom stavku u nekim slučajevima će se za isti posao (pripravnički) sklopiti ugovor o radu, a u drugima ne; 2. takva je odredba i neustavna jer se nešto što, temeljem odrađenih radnih sati, stručne kvalifikacije, ima sadržaj radnog odnosa, ne proglašava radom, diskriminira od istog takvog rada koje dobije status radnog odnosa (stavak ranije), a isto tako onemogućava osobe koje su na stručnom osposobljavanju da se uključe u ikakav drugi oblik radnog odnosa, pored odrađenih 8 sati. Konačno, nije jasno zašto su opet pripravnici u socijalnoj skrbi dovedeni u iznimno nepovoljniji položaj prilikom zapošljavanja, u odnosu na pripravnike u drugim javnim djelatnostima.

Izdvojeno mišljenje Katedre za radno i socijalno pravo:

Članovi Katedre za radno i socijalno pravo, suprotno prethodno navedenoj primjedbi, smatraju kako navedena mogućnost stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa postoji temeljem čl. 41. Zakona o radu i predviđena je u interesu pripravnika kada im je radno iskustvo potrebno kao uvjet za obavljanje poslova radnog mjesta određenog zanimanja a ne mogu zasnovati radni odnos jer poslodavac nema sredstava za njih. Tada im je u interesu da ne gube vrijeme već im se omogućuje da kroz ovaj institut steknu staž i radno iskustvo propisano kao uvjet za rad. Nije riječ o diskriminaciji jer nema zabranjene osnove razlikovanja niti su pripravnici u socijalnoj skrbi dovedeni u nepovoljniji položaj u odnosu na pripravnike u drugim javnim djelatnostima jer je ovaj institut svojstven svim javnim djelatnostima.

70. **Članak 265. (Pripravnički staž i stručni ispit pripravnika), stavak 4:** predlažemo stavak 4. precizirati na sljedeći način: Uvjeti provođenja pripravničkog staža i polaganja stručnog ispita ne odnose se na državljane država članica EU, **već se na njih primjenjuju uvjeti predviđeni njihovim nacionalnim zakonodavstvom.**

